

Waardestelling beschermd dorpsgezicht gemeente Aalsmeer

Seringenpark

Complex bejaarden woningen

Inhoud

- 3. Beschermd Dorpsgezicht
- 4. Inleiding
- 5. Ontstaan en ontwikkeling
- 12. Huidig ruimtelijk karakter
- 15. Begrenzing
- 16. Waardering
- 17. Toekomstige ontwikkelingen
- 18. Bronnen
- 19. Colofon
- 19. Noten bij de tekst

Beschermd Dorpsgezicht

Nederland kent meer dan 400 door het rijk aangewezen beschermde stads- en dorpsgezichten. De wettelijke grondslag hiervoor ligt in artikel 35 van de Monumentenwet 1988. Deze Monumentenwet omschrijft beschermde stads- en dorpsgezichten als 'Groepen van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde en in welke groepen zich één of meer monumenten bevinden.'ⁱ

De gemeente Aalsmeer heeft in haar erfgoedverordening 2010 in artikel 12A geregeld dat er eveneens beschermde dorpsgezichten van gemeentewege aangewezen kunnen worden. De bepaling dat er minstens één beschermd monument in een beschermd dorpsgezicht moet voorkomen, komt in de erfgoedverordening van Aalsmeer niet voor.

In 2011 heeft het Bureau Landzij in opdracht van de gemeente een *Globale Cultuurhistorische Analyse* gemaakt waarin een aantal gebieden als potentieel beschermd dorpsgezicht werden beschreven.ⁱⁱ In dit rapport zijn de geografische ondergrond, historische ontwikkelingen en cultuurhistorische karakteristieken van de gemeente in hoofdlijnen beschreven en zijn procesaanbevelingen gedaan. In dit rapport is het Seringenpark niet als potentieel beschermd dorpsgezicht benoemd, wel is de mogelijkheid van het door de gemeente beschermen van dorpsgezichten hierin onderbouwd: 'De formele criteria van schoonheid, onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang en/of wetenschappelijke of cultuurhistorische waarde vormen het uitgangspunt. Bij met name het laatste komen daar dezelfde criteria uit naar voren als algemeen in dit rapport gebruikt, namelijk historisch karakteristiek, identiteit, kenmerkendheid en historische samenhang.'ⁱⁱⁱ

De bedoeling van een beschermd dorpsgezicht is dat de hoofdstructuur van het gebied in stand blijft voor de huidige en voor de toekomstige generaties Aalsmeeders, en dat de functionele ontwikkeling in hoofdlijn blijft aansluiten op de historische ontwikkeling. Het doel van een aanwijzing is niet om het gebied te 'bevriezen' of 'op slot te zetten' en de individuele panden in het gebied zijn niet per definitie beschermd als gemeentelijk of rijksmonument. De bescherming van het dorpsgezicht heeft tot doel om ontwikkelingen en veranderingen aan gebouwen of de openbare ruimte in het beschermde gezicht meer bewust te doen toetsen aan de historische karakteristieken van het cultuurhistorisch waardevolle gebied. Het toetsen van de ontwikkelingen in een beschermd dorpsgezicht is bij uitstek maatwerk, waarbij de lokale cultuurhistorische waarden meegewogen worden bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning.

Deze waardestelling van het dorpsgezicht *Seringenpark* omvat een beschrijving van de historische ontwikkeling van het gebied, waarna de belangrijkste identiteitsbepalende elementen en functies worden benoemd die in het bestemmingsplan gewaarborgd dienen te worden om het karakter van het gebied te beschermen. Tevens worden aanbeveling gedaan voor toekomstige ontwikkelingen.

Inleiding

Het dorpsgezicht Seringenpark is te karakteriseren als een samenhangend woningcomplex in een parkachtige omgeving gebouwd tussen 1953-1955 naar ontwerp van de architect Hein Salomonson. De omschrijving in de Monumentenwet van het beschermde stads- of dorpsgezicht als groep van onroerende zaken die van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun onderlinge ruimtelijke of structurele samenhang dan wel hun cultuurhistorische waarde is hier evident van toepassing aangezien de woningen als één samenhangend complex met grote zorgvuldigheid zijn ontworpen in relatie tot de parkaanleg van tuinarchitect C.P. Broerse. Het instrument van beschermd dorpsgezicht is bij uitstek geschikt voor dit bijzonder kwetsbare gebied omdat het hier niet zozeer gaat om bescherming op detailniveau maar om het karakter van de architectuur in samenhang met de groenstructuur.

Ontstaan en ontwikkeling

Het woningcomplex Seringenpark is gebouwd in opdracht van de gemeente Aalsmeer in de jaren vijftig van de vorige eeuw, ook wel de wederopbouwperiode genoemd. De opdracht hiervoor werd gegeven aan de architect Hein Salomonson op voorspraak van de gemeentelijke stedenbouwkundige Marius Duijntjer. Duijntjer was voor de oorlog lid geweest van “de 8” een groep stedenbouwkundigen en architecten die aanhangers waren van het “nieuwe bouwen”, een architectuurstroming die streefde naar een architectuur die het veranderende tijdsbeeld moest reflecteren. Salomonson was ook lid van die groep. Hij werkte voor de aanleg van het terrein nauw samen met de tuinarchitect C.P. Broerse die eerder betrokken was geweest bij het ontwerp en de aanleg van het nabijgelegen Seringenpark.^{iv}

In eerste instantie werd gedacht woningen voor bejaarden te bouwen achter het bestaande huis Rustoord aan de Kanaalstraat. Hier was nog ruimte tot aan de Ringvaart. Duijntjer vond dit echter geen geschikte plek omdat het complex volkomen aan het oog zou worden onttrokken door de grote ervoor staande gebouwen. En er was nog een ander bezwaar: Huize Rustoord werd geëxploiteerd door een kerkgenootschap en dan zou het mogelijk zijn dat bij de toewijzing van de woningen eerst de mensen van de eigen kerk aan de beurt kwamen.^v

De gemeente liet zelf een plan ontwerpen. De locatie die ervoor werd uitgekozen was een open grasvlakte gelegen in de Stommeer polder in de wintermaanden in gebruik als schaatsbaan. De ijsclub zou daarvoor moeten wijken wat in de jaren 1952-1953 voorafgaande aan de bouw tot veel discussie leidde.^{vi}

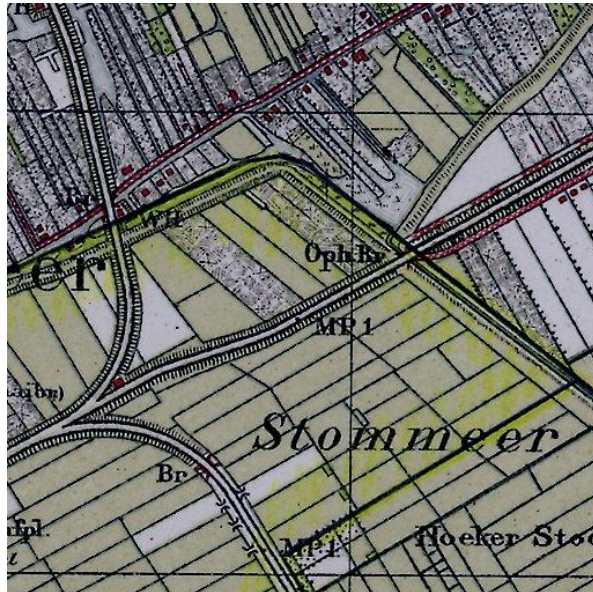
De opdracht

Bij het ontwerp ging Salomonson er van uit dat de bejaarden zo lang mogelijk zelfstandig konden wonen in een groene omgeving aangezien hier voornamelijk gepensioneerde tuinders gehuisvest zouden worden. Vanaf het begin was er sprake van een totaalconcept waarbij de ouderen eerst individueel werden gehuisvest maar naarmate hun conditie achteruitging opgenomen konden worden in een verzorgingshuis annex verpleeghuis (rusthuis).

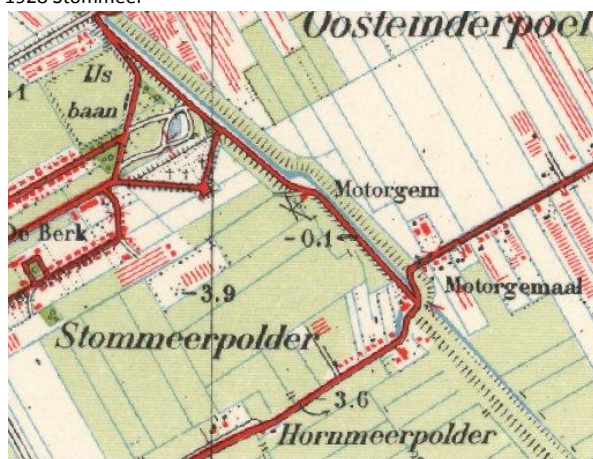
blad 5

Met de bouw van de woningen en de aanleg van het park werd begonnen in 1954, het verzorgingshuis volgde in 1964 maar is in de loop der tijd zo gewijzigd dat het nu buiten de bescherming van het dorpsgezicht valt.

Situering van het terrein

1928 Stommeer

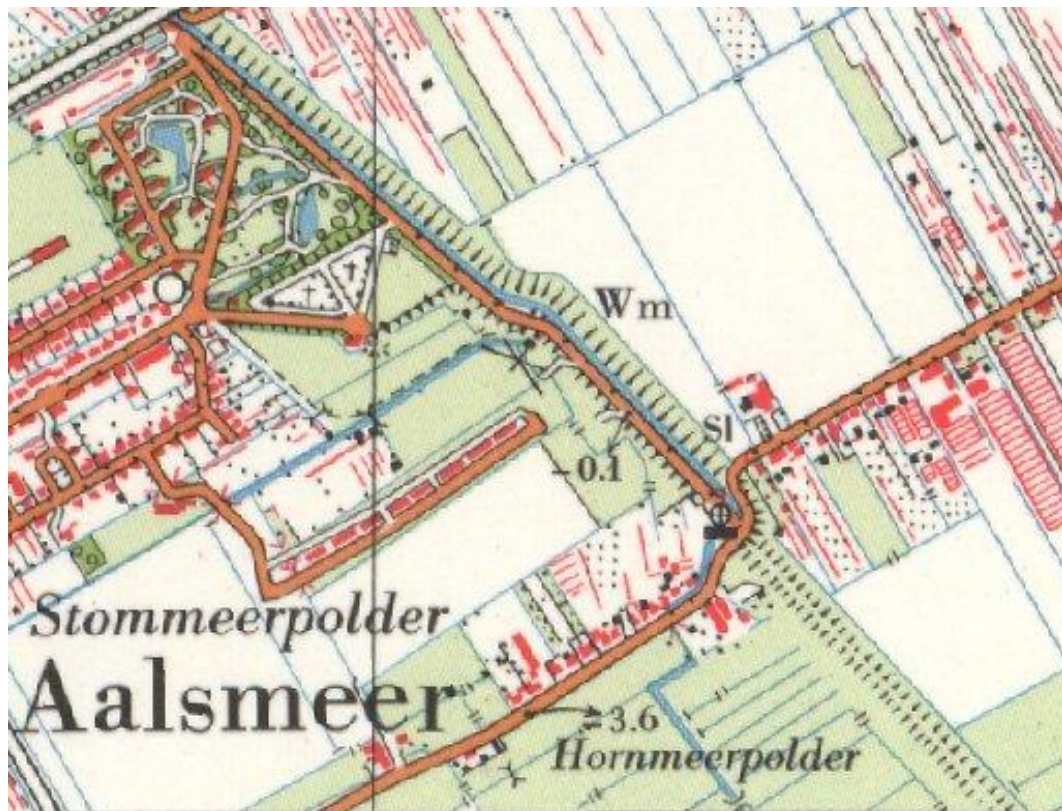

1952 Stommeerpolder, links boven in de hoek de ijsbaan

Het terrein, waar de bebouwing was gepland lag in de Stommeerpolder, ten zuiden van het dorp Aalsmeer. De Stommeerpolder was onderdeel van het uitbreidingsplan dat Ingenieur A.H. Op ten Noord in opdracht van de gemeente had opgesteld toen het dorp Aalsmeer nagenoeg was volgebouwd ^{vii}.

Het uitbreidingsplan werd verder uitgewerkt in 1949 en voorzag in de aanleg van woningen, een kerk, de gemeentelijke begraafplaats en het Seringenpark. Voor wat betreft de aanleg van het

park en het complex bejaardenwoningen duurde het tot in de jaren 1950 toen M.F. Duijntjer als stedenbouwkundige van de gemeente werkzaam was. Het “echte” park grenst aan de dijk en werd als eerste aangelegd in 1951. De bejaardenwoningen kwamen op de plek van de ijsbaan en volgden enkele jaren later. De vorm van het terrein werd bepaald door een knik die de Ophelialaan hier maakt. De laan vormt met de Sportlaan (zuid), de Parklaan (noord) en de sportvelden (west) de begrenzing.

Kaart uit 1961

Een kaart uit 1961 verduidelijkt de stedenbouwkundige situering. We zien het Complex bejaardenwoningen Seringenpark links van de Ophelialaan met rechts het “echte” Seringenpark en de gemeentelijke begraafplaats, grenzend aan de dijk. Het cirkeltje is de Open Hofkerk naar ontwerp van de architect J.F. Berghoef gerealiseerd in 1951. De kerk markeert de overgang van de gesloten bebouwing van de rijtjeswoningen aan de Ophelialaan naar de meer open structuur van het park.

Links kerk van J.F. Berghoef, rechts bejaardenwoningen.

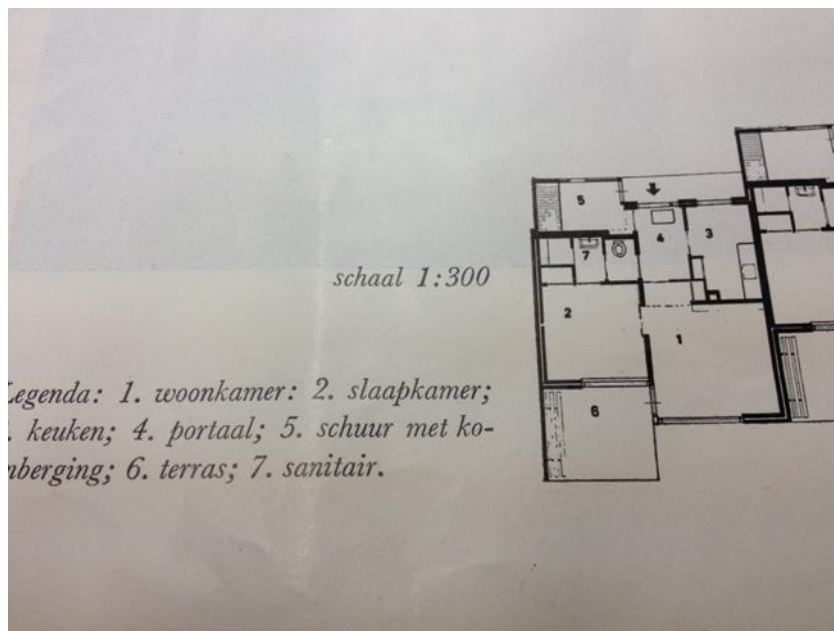
Het ontwerp van de huizen

De architect Hein Salomonson ontwierp vierenvestig kleine huizen van 7x7 m verdeeld over acht blokken van drie woningen en vijf blokken van vier woningen. Om de bewoners enigszins privacy te geven liggen de woningen niet op één lijn maar verspringen ze waardoor ieder blok een getande vorm heeft.

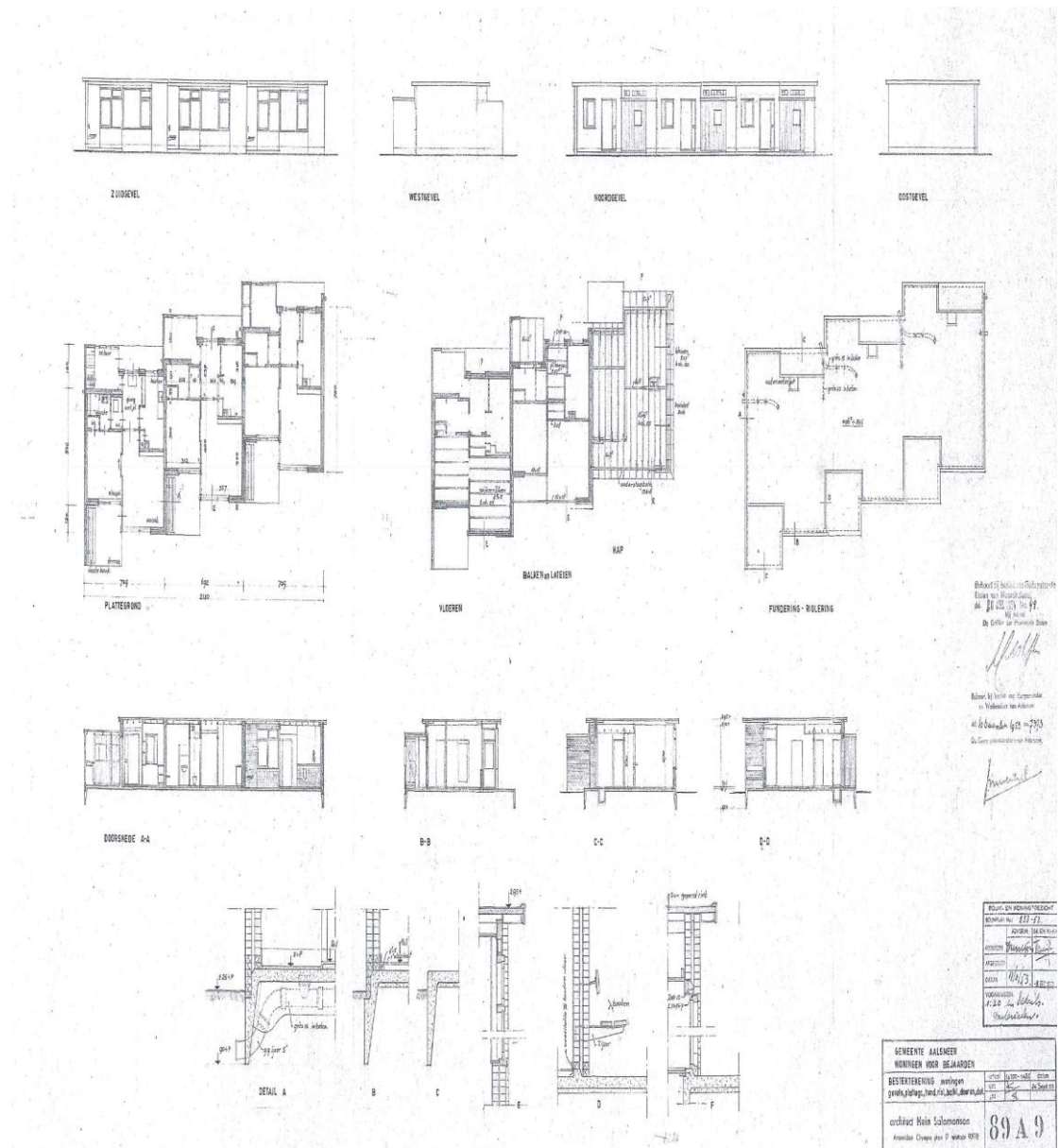
Getande vorm blokje van vier woningen

De woningen zijn gelijkvloers en worden afgedekt met een plat dak voorzien van een ruime overstek. De plattegrond is vierkant en praktisch ingedeeld. Vanuit het halletje komt men in de woonkamer die op het zuiden is gesitueerd. Het terras is aangrenzend en voorzien van een vaste bank. Door het ruime dakoverstek is dit een beschutte plek waar zowel in als uit de zon gezeten kan worden. De slaapkamer grenst aan de woonkamer via een schuifwand. De gedachte hierachter was dat als de bewoner bedlegerig werd hij toch nog contact met de woonkamer en buiten kon hebben. De keuken en het sanitair met een in 1954 als modern omschreven douche zijn links en rechts vanuit de hal bereikbaar. Zij zijn gesitueerd aan de noordkant van de woning bij de ingang. Naast de voordeur staat een schuurtje voor de kolenopslag, deze was overigens ook vanuit binnen bereikbaar. Er werd bewust gekozen voor verwarming door middel van kolen en geen centrale verwarming om de huur zo laag mogelijk te kunnen houden.

Plattegrond van een individuele woning. Bron: Het Nieuwe Instituut, archief Hein Salomonson

De gevels zijn opgetrokken van metselklinkers in waalformaat en gemetseld in klezorverband. De west en oostgevel zijn gesloten. De zuidgevel heeft vanwege zijn ligging op de zon grote ramen. De toegang tot de woning is aan de noordgevel gesitueerd. Om eentonigheid te voorkomen kreeg iedere voordeur een eigen kleur.

Goedgekeurde bouwtekening uit 1953, blokje van drie woningen.

blad 10

De aanleg van het terrein

Tuinarchitect C.P. Broerse, indertijd directeur van de plantsoendienst der gemeente Nieuwer-Amstel, was verantwoordelijk voor de groene invulling van het project. Het idee van Duintjer, die als supervisor vanuit de gemeente bij het project was betrokken, was om een visuele verbinding te leggen met het aan de overkant van de Ophelialaan gelegen Seringenpark dat enkele jaren eerder in 1951 was aangelegd.

Min of meer centraal op het terrein werd een vijver gegraven van rechte vormen met nergens evenwijdige oevers. Over het terrein loopt een smal noord-zuid georiënteerd pad met aftakkingen naar de woningen en een wandelpad om de vijver heen. Eenvoudige bruggen met witte houten leggers zorgen voor een landelijke uitstraling.

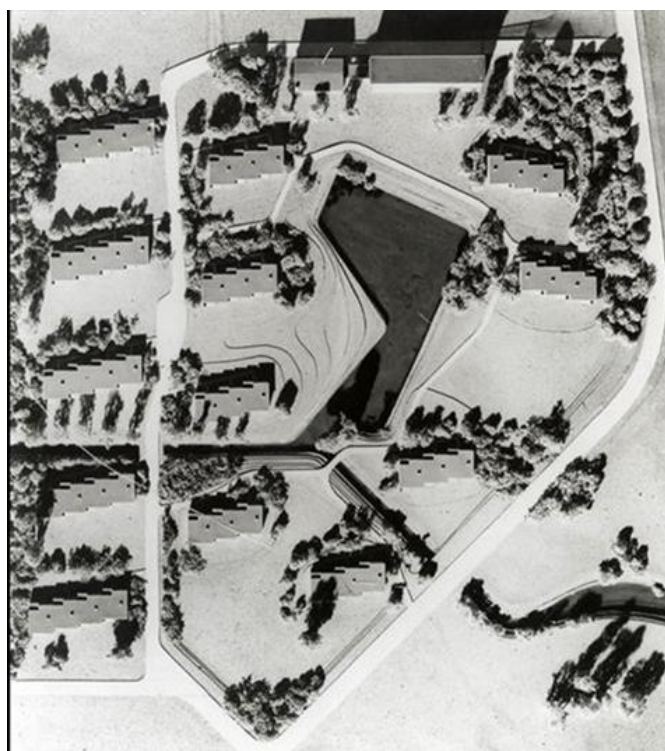

Foto van de maquette gemaakt door Jaap d' Oliveira 1953. Foto: het Nieuwe Instituut. Rotterdam

De opgave, zoals Duintjer die had gesteld, was om de bebouwing langs de Ophelialaan open te laten en naar de bebouwing aan de Sportlaan toe geleidelijk aan te verdichten.^{viii} Hiertoe werden er verspreid over het terrein verschillende soorten bomen van onder andere Japanse sierkers, trompetboom, tulpenboom (magnolia), Turkse hazelaar, honingboom, in groepjes of als solitair gepland en zorgden de hogere populieren en essen aan de noord- en westkant van het terrein voor de verdichting.^{ix}

Bouw en oplevering

Met de aanleg van het terrein en de bouw van de huizen werd in 1954 begonnen. Een jaar later werden de huizen opgeleverd. De Aalsmeerder Courant van Vrijdag 13 mei 1955 is lovend over het project en kopt met “Een lustoordje voor zelfstandige bejaarden”. Toch is er ook een woord van kritiek: de bewoners mogen namelijk niet zelf een tuintje aanleggen of kippen houden.^x Het project bleef nationaal niet onopgemerkt. Het Bouwkundig Weekblad van 28 februari 1956 wijdde er een artikel aan: “De woonkamer, door een schuifwand van de slaapkamer gescheiden, is ten opzichte van het voor meer dan de helft ommuurde terrasje zo gesitueerd, dat er een spanning ontstaat tussen binnen en buiten. De open ruimte in het huis geeft als het ware een antwoord op de groene vlakte er omheen.”^{xi}

De architect^{xii}

Hein Salomonson (1910- 1984) werd geboren in Amsterdam. Zijn opleiding genoot hij in Den Haag en Wenen waar hij het leeratelier van de architect Josef Hoffman bezocht. Salomonson werd geïnspireerd door de experimentele, moderne architectuur van De Stijl en het Nieuwe Bouwen. Na een zomer op het atelier van Le Corbusier in Parijs te hebben doorgebracht vestigde hij zich in Amsterdam waar hij in 1938 zijn eerste woonhuis in Blaricum ontwierp. Hij werd opgenomen in de architectenkring 'de 8' en 'Opbouw'. Tijdens de oorlogsjaren dook hij onder. Salomonson is vooral bekend door zijn woonhuizen en interieurs. Zijn meest bekende huis is de villa op kolommen voor de tabaksfabrikant Orlow in Amsterdam. Hij ontwierp ook winkels, kantoren, tentoonstellingen en meubelen, onder andere voor Metz & Co, Goed Wonen en A. Polak's Meubelindustrie. Als redacteur van het tijdschrift Goed Wonen gaf Salomonson mede vorm aan het moderne wonen in de jaren vijftig en zestig in Nederland.

In juli 1951 nam hij deel als lid van de Nederlandse afvaardiging aan het achtste CIAM congres in Hoddeson bij Londen dat in het teken stond van de wederopbouw.^{xiii}

Een van de ideeën van de CIAM: de relatie tussen binnen en buiten, open en dicht paste hij toe in het ontwerp van de geschakelde bejaardenwoningen in Aalsmeer, een uitzondering in zijn oeuvre. Het leidde wel tot eenzelfde opdracht in Amsterdam voor 130 bejaardenwoningen aan de Louis Bouwmeesterstraat. Tot aan 1974 was hij werkzaam voor het architectenbureau dat mede zijn naam droeg. In 1980 werd in het Stedelijk Museum in Amsterdam een overzichtstentoonstelling van zijn werk gehouden.

Terwijl de experimentele architectuur van de eerste generatie moderne architecten uit de jaren twintig en dertig volop in de belangstelling staat, geniet het werk van naoorlogse architecten als Salomonson maar in kleine kring enige bekendheid. Typerend voor Salomonsons werk is de bedrieglijke eenvoud waardoor zijn architectuur kwetsbaar is. Veel van zijn zorgvuldig tot in de details vormgegeven gebouwen en interieurs zijn inmiddels verdwenen of verminkt. Zijn eerste landhuisje in Blaricum (1938) werd wit geverfd en verbouwd en is uiteindelijk gesloopt. De ruimtelijke architectuur van huis Orlow (1960, met Mien Ruys) dichtgetimmerd. Hij heeft dit zelf nog zien gebeuren en was verbijsterd over het lot dat sommige van zijn mooiste ontwerpen trof.^{xiv}

De tuinarchitect

Chris Broerse (1902 – 1995) begon als tuinbaas voor de gemeente Nieuwer-Amstel (het huidige Amstelveen) en werd in 1931 directeur van de gemeentelijke plantsoenen en de begraafplaats Zorgvlied, die eigendom was en is van de gemeente Amstelveen. Hij ontwikkelde zich tot een productief en begenadigd tuin- en landschapsarchitect. Voor de gemeente waar hij werkzaam was ontwierp hij in 1939 het eerste heempark, de Braak en het J.P. Thijssepark dat werd aangelegd vanaf ca 1940 als overgangsgebied tussen het Amsterdamse Bos en een villawijk in Amstelveen. Tussen 1946 en 1954 tekende hij zo'n 300 plannen voor de herbeplanting van het door de oorlog verwoeste Walcheren. In 1960 werd hij internationaal bekend door het ontwerp van een heemtuin voor de Floriade Rotterdam. Hij was jarenlang voorzitter van de Bond van Nederlandse Tuinarchitecten en bevorderde het werken met inheemse planten bij collega's van andere gemeenten. In die hoedanigheid raakte hij betrokken bij de gemeente Aalsmeer. Hij is verantwoordelijk voor het ontwerp van de algemene begraafplaats en het Seringenpark. Broerse werkte tot aan zijn pensioen voor de gemeente Amstelveen. In 1976 werd zijn werk bekroond met de J.T.P. Bijhouwerprijs voor tuin en landschapsarchitectuur.

Huidig ruimtelijk karakter

Bebouwing

De bebouwing is in de basis planmatig van opzet en is te karakteriseren als een formeel opgezet samenhangend complex dat bestaat uit geschakelde vierkante eenheden in een ruime groene aanleg. De zorgvuldige ruimtelijke compositie van de bouwblokken in de groene ruimte is kenmerkend voor de architect Salomonson.

Het complex is een exponent van zijn tijd tegen de achtergrond van de veranderende opvattingen over het nieuwe bouwen. Het karakter van de wijk weerspiegelt de opvattingen over bejaardenzorg waarbij bewoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen met respect voor hun privacy door de woningen te laten verspringen.

De woningen zijn een aantal jaren geleden gerenoveerd waarbij onder andere de ramen zijn voorzien van dubbelglas, de voordeuren zijn vervangen, de schuurtjes kunststof gepotdekselde delen hebben gekregen en in het interieur de keuken (granietenbladen) en het sanitair zijn gewijzigd.

Hoewel het grondplan, de structuur van de woningen en de parkaanleg in de loop der jaren behouden zijn gebleven, zijn het de vele individuele aanpassingen van de bewoners in de vorm van erfafscheidingen (schuttingen, hagen), extra uitbouwen (tegen het huis aan, dichtzetten van het terras) en de vele losse objecten zoals containers die de oorspronkelijke heldere opzet verstoren.

De woningen zijn in het bezit van Woningstichting Eigen haard die ze niet alleen verhuurd aan senioren maar sinds kort ook aan jongeren. De parkachtige omgeving waarin de woningen zijn gebouwd evenals het aangrenzende Seringenpark zijn eigendom van de gemeente.

Groenstructuur en openbare ruimte

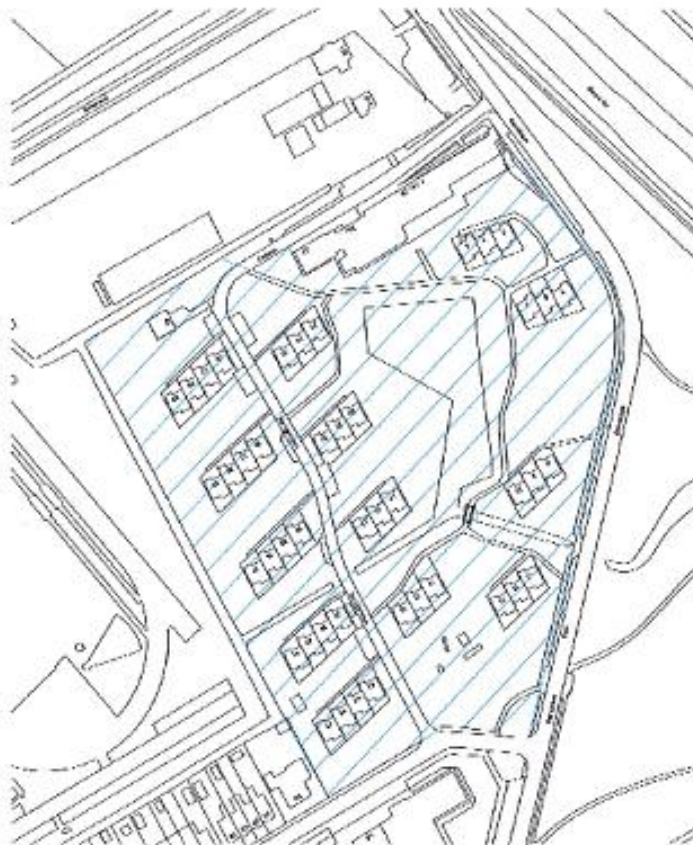

De parkachtige omgeving waarin de woningen zijn gesitueerd heeft een open karakter met hier en daar groepen bomen en struiken die in verschillende seizoenen bloeien. Een aantal bomen zoals twee treurwilgen aan de vijverrand vertonen ouderdomsverschijnselen. De padenstructuur komt nog overeen met het oorspronkelijke ontwerp.

De openheid geldt niet voor de beplanting in en nabij de woningen. In het ontwerp was niet duidelijk waar het privé groen eindigt en de openbare ruimte begint. De bewoners hebben in de loop der tijd niet altijd op een even fraaie wijze hun eigen terreintjes afgeschermd, niet alleen met hagen maar ook met hekken en schuttingen en in een enkel geval een extra schuur. Hoewel het aanzicht van de woningen hierdoor op een aantal plekken behoorlijk is verrommeld, is het totale ruimtelijke concept nog herkenbaar gebleven.

De op een aantal plekken aan de randen van het complex aangebrachte groepen leibomen maken geen onderdeel uit van het oorspronkelijke ontwerp, net zomin als de later aangebrachte parkeerhavens en speeltoestellen.

Begrenzing

Begrenzingskaart van het beschermd dorpsgezicht. Bron: gemeente Aalsmeer

Waardering

Nadere typering van te beschermen waarden

Cultuurhistorische waarde

Het complex is exemplarisch voor de zorg van de gemeente Aalsmeer voor haar bewoners midden jaren vijftig van de vorige eeuw. Het is specifiek gebouwd voor de doelgroep van gepensioneerde tuinders waarbij het aangrenzende Seringenpark een extra toegevoegde waarde heeft. Het complex weerspiegelt tevens de opvattingen over het zelfstandig wonen van bejaarden met behoud van hun eigen privacy in een groene setting.

Stedenbouwkundige waarde

De wijk karakteriseert zich door een open karakter waarin de kleinschalige lage bebouwing een interactie aangaat met de groene omgeving. De waarde ligt hier niet zozeer in de architectuur van de individuele woningen maar in de ruimtelijke compositie van de bouwblokken in het groen. Het woningcomplex vertoont een zodanig krachtige samenhang dat het wijzigen of slopen van een deel vanzelf grote schade zou toebrengen aan het geheel.

Architectuurhistorische waarde

De functionalistische architectuur van Salomonson is kenmerkend voor het Nieuwe Bouwen uit de Wederopbouwperiode en werd in de opleveringstijd al door de vakwereld gewaardeerd. De architectuur uit de Wederopbouwperiode heeft de afgelopen jaren onder druk gestaan maar mede door het aanwijzen van monumenten door het Rijk uit de periode 1940-1958 is zij nu volop in de belangstelling.^{xv} Helaas zijn er in de tussentijd veel gebouwen en interieurs verloren gegaan. Het feit dat het hier nog een in hoofdopzet gaaf woningcomplex betreft, ontworpen door een van de vooraanstaande architecten van deze periode, geeft het complex een meerwaarde als representatief voorbeeld van het Nieuwe Bouwen.

Zeldzaamheidswaarde

Het feit dat het complex tot stand is gekomen door de intense samenwerking van een stedenbouwkundige, architect en tuinarchitect -alle drie van grote statuur in hun tijd - maakt dat het een uniek en ook zeldzaam project is geweest.

Het ontwerp voor de bejaardenwoningen is een uitzondering in het oeuvre van de architect Hein Salomonson wiens ontwerpen worden gekenmerkt door bescheidenheid en eenvoud. Het is misschien wel door die onopvallendheid dat zij makkelijk werden gesloopt. Het complex bejaardenwoningen Seringenpark vormt hierop een gunstige uitzondering en zou alleen al om die reden gekoesterd moeten worden.

Seringenpark ca 1960. Bron: collectie Prentbriefkaarten Provinciale Atlas foto nr. 02452-394

Toekomstige ontwikkelingen

Openbaar groen en onbebouwde grasvelden zijn belangrijke enclaves in een woonwijk en bevorderen de recreatieve mogelijkheden voor de stadsbewoners. Het gemeentelijk monumentenbeleid heeft ertoe geleid dat een groot deel van het gebied, zijnde het parkgedeelte dat is gelegen tussen de Ophelialaan en de Molenvliet, om die reden is aangewezen als gemeentelijk monument. Dit park en het aangrenzende bungalowpark vormen echter één geheel waardoor het van belang is om ook de stedenbouwkundige samenhang en de architectonische kwaliteit van de bebouwing hierbij te betrekken. Daarvoor is nodig dat dit gebied wordt aangewezen als 'gemeentelijk beschermd dorpsgezicht'.

De manier waarop de ouderenwoningen in het Seringenpark ruimtelijk zijn gesitueerd is een kwaliteit op zich. Het verspringen van de woningen binnen een blok en de wijze waarop de blokken t.o.v. elkaar zijn geplaatst vormen de stedenbouwkundige compositie van het wijkje. Spaarzame bomen, een waterloop en de grasvelden zijn in samenhang met de bebouwing ontworpen en zijn daardoor één geheel dat ondeelbaar is.

In de loop der jaren is die compositie nauwelijks aangetast. Het beeld is echter verstoord door een enkele aanbouw in een afwijkende metselsteen, dakisolatiepakketten en aluminium dakrandprofielen. De houten kozijnprofielen zijn redelijk onderhouden (mogelijk tussentijds vervangen) en voorzien van robuuste ventilatieroosters. Zonneschermen waarvan de geleiderails zijn aangebracht op de houten stijlen ontsieren de aanblik op de gevel. Al met al zijn dit zaken die met een opknapbeurt gemakkelijk kunnen worden gerepareerd.

Wat de aanblik van de woonblokken ernstig verstoord is de aansluiting van de woonblokken op het omliggende grasveld. Daar waar aan de noordzijde van de woningen een verhard pad (met soms een begeleidende haag en verschillende typen bestratingen) is aangebracht waarmee de overgang tussen openbaar gebied en privé enigszins is vormgegeven, ontbreekt een dergelijke markering aan de zuidzijde waar de woningen een tuingevel hebben. De oorspronkelijke buitenruimte was beperkt tot de setback van de gevel en iets daarbuiten waarop een zijdeur in de woonkamer uitkomt. Door de jaren heen heeft men vrijwel overal die bescheiden ruimte verder naar buiten uitgebreid. Doordat iedereen dat op zijn eigen wijze heeft uitgevoerd en al of niet voorzien heeft van een erfafscheiding, is de eenvormigheid van de blokken deels verloren gegaan. Ook de verschillen in (niet-oorspronkelijke) kleur en vorm van de voordeuren dragen hieraan bij al blijft dit beperkt tot een enkel accent (niet noemenswaardig).

Aanbevelingen

Een renovatie van de woningen vanuit architectuurhistorisch en energetisch oogpunt is gezien de huidige bouwkundige staat zeer aan te bevelen. De 2-kamerwoningen zijn helder ingedeeld en voorzien van een keuken en een badruimte waardoor de plattegrond niet behoeft te worden heroverwogen. Wel zal bij de keuze voor renovatie goed moeten worden onderzocht op welke wijze de energieprestatie kan worden verbeterd zonder de ruimtelijke opzet van het interieur aan te tasten.

Ook zal in het kader van veiligheid van de bewoners aan de noordzijde een deugdelijke ontsluiting moeten worden gerealiseerd in de vorm van een eenvormig bestratingsplan en begeleidend groen. Aan de zuidzijde zal een duidelijke markering tussen openbaar (grasveld) en privé (tuinruimte) moeten worden geïntroduceerd. Hierbij zal eerder aan een lage groenblijvende bodembedekker moeten worden gedacht in combinatie met een laag hekwerk (of gemetseld muurtje) aan de zijde van de woning, dan aan een hoge schutting zoals hier en daar te zien is. Zo ontstaat een trapsgewijze overgang tussen grasland, via een beplantingszone naar het hekwerk waarmee de privé tuinruimte is vastgelegd. Voor de exacte grens van de privétuin kan de bebouwingsgrens rond de bungalows uit de bestemmingsplankaart worden aangehouden. Daarbuiten moet in het beplantingsplan van de gemeente een zone met groenblijvende bodembedekkers worden aangelegd zodat hiermee afstand wordt gecreëerd tot het openbaar gebied. De keuze voor een doornige beplanting kan het gevoel van veiligheid verder verbeteren.

Tot slot: het is niet ondenkbaar dat het complex na renovatie een aantrekkelijke bestemming wordt voor architectuurtoerisme vanwege de huidige belangstelling voor de architectuur uit de Wederopbouwperiode.

Bronnen

Literatuur en rapporten

M.J. 't Hart, *Aalsmeer, beknopte geschiedenis van een opmerkelijk dorp*, Aalsmeer, 1992

Niek Smit, *Schijnbare eenvoud, Hein Salomonson architect 1910-1994*, Stichting BONAS, Rotterdam 2009

J.S. Visser, Bureau Landzij, *Gebroken landen, geheelde gronden. Globale cultuurhistorische analyse (CHA) Gemeente Aalsmeer. Landschapsgeschiedenis en aanzet voor deelgebieden en beschermde dorpsgezichten*, 17 november 2011

Archiefmateriaal

Aalsmeerder Courant (13 mei, 1955) *Een lustoordje voor zelfstandige bejaarden*.

Bouwkundig Weekblad (74 e jaargang nr. 9, 1956) pagina 106-107

Forum (elfde jaargang no 4, 1956) pagina 134-135.

NAI/Bonas/ Collectief informatiesysteem: Hein Salomonson

Nieuw Instituut Rotterdam: NAI/Salo 89 en 114

Noord-Hollands Archief (NHA), Beeldbank, foto en kaarten

Colofon

Auteur WZNH adviseurs ruimtelijke kwaliteit

Met een bijdrage van Ing. Nico Zimmermann

Eindredactie Ana van der Mark MA

Uitgave WZNH, Alkmaar, februari 2014

Noten bij de tekst

ⁱ Tekst Monumentenwet 1988, artikel 1f

ⁱⁱ Visser, Bureau Landzij, 2011, p. 81-90

ⁱⁱⁱ Visser, Bureau Landzij, 2011, p. 8

^{iv} Het Seringenpark is in 2013 aangewezen tot beschermd gemeentelijk monument

^v De Aalsmeerder Courant (Vrijdag 13 mei 1955) *Een lustoordje voor zelfstandige bejaarden*.

^{vi} Idem

^{vii} Voor het uitbreidingsplan Stommeerpolder zie bijv. WZNH, waardestelling Cyclamenstraat 1a-28 (Stommeer), 2014.

^{viii} Bouwkundig Weekblad 74 e jaargang, nr. 9 28 februari 1956 pagina 106-107

^{ix} Het beplantingsschema bevindt zich in het archief van Hein Salomonson in het Nieuwe Instituut Rotterdam

^x De Aalsmeerder Courant. Vrijdag 13 mei 1955

^{xi} Het Bouwkundig Weekblad, 74 e jaargang nr. 9, pagina 106-107, 1956

^{xii} Voor deze biografie is vooral gebruik gemaakt van Niek Smit, *Schijnbare eenvoud, Hein Salomonson architect 1910-1994*, Stichting BONAS, Rotterdam 2009. Website Joods Historisch Museum.

^{xiii} CIAM = Congres Internationaux d'Architecture Moderne. Ook in het tijdschrift Forum van juni 1956 dat geheel in het tekenstond van de CIAM is een foto afgedrukt van het bejaardencomplex Seringenpark. Forum, elfde jaargang No 4 mei-juni 1956 pag 134-135.

^{xiv} Niek Smit, *Schijnbare eenvoud, Hein Salomonson architect 1910-1994*, Stichting BONAS, Rotterdam 2009.

^{xv} Week van de Wederopbouw, september 2013 met o.a. een symposium 'Betekenis en toekomst van ons wederopbouwvergoed' en meerdere publicaties waarin de bijzondere architectuur, stedenbouw en kunst uit de naoorlogse periode onder de aandacht van een breed publiek wordt gebracht.